

Er Wurmbrand lygnari?

Yvir fyri teimum fleiri hundrad feroyingunum, sum báði við gávum og bønnum dagliga stuðla arbeiði Wurmbrand, kenna vit undirritaðu skyldu og ábyrgd at koma við hesum rættelíngum til grein, skrivað av Kjartan Mørkøre í bløðunum 15. nov. 1980. Vit eru rættiliga harmir um, at slik bláðskrivning aftur skuldi standast av Wurmbrand hesaferð hann var í Føroyum. Serliga tá ósemja var millum okkum og K. M. sóknarprest, at hvørjig av okkum skuldi vera orsök til nakað bláðtjak. Hóast hesa avtalu er K. M. sjálur fyrstur at koma í bløðini 27. sept. 1980 – dagin fyri, sum Wurmbrand skuldi tala í Vesturkirkjuni, og tað hevur víst seg, at just henda greinin gjørdist grundstendur fyri bláðskrivningini.

Vit vilja eisini fyrst her gera vart við, at eingin av okkum er limur í nokrum politiskum flokki. At nukur hava fingið uppáttan av, at so er, kann standast av, at tey svar, vit hava skrivað til øll bløðini í samb. við alop á Wurmbrand, eru ikki tikið upp í ávisum bløðum, meðan onnur beinanvegin tóku greinina upp. Vit skulu tí gera greitt her, at brøv ella inserat frá okkum, fara til øll bløðini.

Eftir ynksi frá Wurmbrand

Stríð er komið at standast av samrøðu við Wurmbrand í útvarpinum, og okkurt annað, sum ikki samsvarar veruleikanum er komið fram.

Í samband við vitjanina í Føroyum í heyst hevði Wurmbrand frammanundan sett fram ynksi um at tala í onkrari samkomu sunnumorgunin 28. sept. Av tí, at hann er lutherskur prestur, hildu vit tað vera nátturligt, at hann prædikaði í eini kirkju sunnumorgunin og sostatt sjálvandi undir gudstænastuni.

Fyrirspurningurin til kirkju-

ráðið fyri Vesturkirkjuna, sum jú tekur flest fólk, var soljóðandi:

Kirkjuráðið fyri Vesturkirkjuna
Richard Wurmbrand, fyrrverandi rumenski prestur, sum vitjaði í Føroyum í 1977, hevur nú sjálur sett ynksi fram um at koma aftur til Føroya. Hetta er nú fingið í lag, og hann verður her í døgunum frá leygardegnum 27.9. til friggjadagin 3.10.

R. Wurmbrand hefur sjálur sett fram ynksi um at tala í onkrari samkomu sunnumorgunin 28. sept. Sjálv heldur nevndin fyri Nýtt Liv, sum er biðin um at fyrireika ferðina, at nátturligt hevði verið, um Wurmbrand talaði í einari kirkju. Vit vilja tí hervið spyrja, um tað hevði borið til at fingið hann í Vesturkirkjuna sunnudagin 28.9. Samstundis vilja vit spyrja, um tað kann lata seg gera at fæa svar innan eina viku, soleiðis at um tað ikki liggur fyri, so kunnu vit fæa stundir til at kanna aðrar møguleikar.

Vinarligu heilsir í Jesu navn.
Nevndin fyri Nýtt Liv
Joan Pauli Højgaard
Heini Hansen
Kaifinn Hammer
Helgi Jacobsen

Sum tað skilt av hesum, so er tað Wurmbrand sjálur, sum ynksir at tosa í eini samkomu sunnumorgunin. Tað eru ikki vit í Nýtt Liv, sum hava strógt á at fæa hann í Vesturkirkjuna. Svárið, vit finga frá kirkjuráðnum, var hetta: «Nýtt Liv»
Á Torgarði
3800 Tórshavn

Visandi til skriv tykkara dagfest 16. august 1980, skal verða sagt frá at kirkjuráðið á fundi hin 21. august 1980 viðtók fylgjandi:

«Semja varð um at geva loyvi til Richard Wurmbrand at hava fund sunnudagin 28. september 1980 um eftirmiddagin.»

Fundurin helt at frægasta

tíðin vildi verið kl. 16.00, men leggur annars onga treyt.

«Nýtt Liv» verður vinarliga biðið um at tosa nærri um fundin við Kjartan Mørkøre sóknarprest.

Vinarliga
Jarmund Vagadal

Av tí, at vit ynksu at fæa allar fyrireikingarnar av Wurmbrand-vitjanini frá hondini so skjótt sum gjørligt, settu vit okkum í samband við Mørkøre beinanvegin vit munnliga frá kirkjuráðnum frættu, at tað gav loyvi til at hann tosaði seinnapartin. (Frá hægri myndugleikum hava vit fingið upplýst, at einki skeið var í hesi mannagongd.)

Tá vit so vendu okkum til Mørkøre og boðaðu honum frá, at Wurmbrand sjálur ynksir at tosa sunnumorgunin (sostatt undir gudstænastuni), og at tað eisini fór at liggja illa fyri at tala har kl. 16 seinnapartin, tí hann skuldi vera í ltróttarhøllini um kveldið, var Mørkøre sinnaður fyri, um vit luku avisar treytir, at Wurmbrand slapp at prædika undir gudstænastuni.

Sostatt hava ongar drúgvir samráðingar verið millum okkum og Mørkøre um at fæa Wurmbrand at prædika við gudstænastuna. Upplýttu vit treytirnar: At fæa skrivliga vátan til vega um at hann var lutherskur prestur, at hann skuldi prædika yvir tekstin og at hann ikki helt eina «eivisa politiska prædiku», so var alt í lagi.

Treyt nr. 1 finga vit skrivliga til vega. (Annars hevur bæði í 1977 og í 1980 verið upplýst í bløðunum, at Wurmbrand er lutherskur prestur – hetta stendur eisini á nærum hvørjari bók hjá honum). Treyt nr. 2 vóru heldur ongar trupuleikar við og viðvíkjandi treyt nr. 3 boðaðu vit frá til umbodsmannin í Danmark, sum segði, at Wurmbrand altíð gav seg undir tær treytir, sum vóru

honum settar á staðnum. Alt hetta fékk Mørkøre at vita, og leiðin upp á prædikastólin var ruddað. Ongar drúgvir samráðingar vóru við okkum um at fæa Wurmbrand í Vesturkirkjuna. Vit hava ikki strógt á fæa hann at luttaka við gudstænastuna.

Tá Mørkøre seinni boðaði frá, at hann ætlaði at skipa fyri eini serligari hámessu við altargongd, fræddi hetta okkum almikið, og vit trúðu eisini at Mørkøre fegnaðist um tiltakið.

Samráðingar um tolkin

Hinvegin vóru samráðingar millum okkum og Mørkøre um tolkin. Til hildu, at tað var nátturligt, at sami tolkur, ið tolkaði seinast, eisini kundi tolkað í Vesturkirkjuni. Vit settu hetta fram sum eitt ynksi. Tá so Mørkøre kom við uppskoti at lata Bergur Jacobsen tolka hann, var tosað aftur og fram. Vit samdust um, at óneyðugt stríð ikki skuldi standast av hesum, og lagt skal verða afturat, at Bergur tolkaði Wurmbrand væl.

Samrøða í útvarpinum

Síðani var tað handan útvarpsendingin. Í grein í bløðunum 15. nov. skrivað av Mørkøre, kemur fram, at Wurmbrand beinleiðis ella óbeinleiðis hevur loygd. Fyrst endurgevur Mørkøre, at Wurmbrand kveldið fyrri sunnudagsgudstænastuna hevur sagt í samrøðu við seg, at hann hevði fingið greinina um treytir fyri at tala í Vesturkirkjuni, tydda. Seinni í somu grein endurgevur Mørkøre Wurmbrand, har Wurmbrand sum svar upp á spurning frá útvarpsmanni sigur, at Mørkøre einki hevði sagt um, at hann (Mørkøre) hevði skrivað nakra grein og heldur ongar treytir sett.

Fyrst er tað at siga, at her er eitt mistak komið í tolkingina frá enskum til føroyskt. Uppá spurningin svarar Wurmbrand orðrætt: «Jú, eg tosaði við henda starvsbróðir min leygdagardag fyri, sum eg prædikaði, men hann segði einki um, hvat var skrivað í greinini i... of what was written in the article. Tolkningin, sum ikki samsvaraði við enska tekstin, var... men hann segði einki um, at hann hevði skrivað nakra grein.» (Hetta finst orðrætt á bandi, sum vit eisini hava avrit av.)

Aðrenn samrøðuna millum Mørkøre og Wurmbrand (har 8 onnur fólk vóru til staðar og sostatt kunnu vitna sannleikan í tí har var fært fram), hevði Wurmbrand fingið at vita, at hann ikki mátti halda «eina eivisa politiska prædiku». Tað visti Wurmbrand, men hann visti ikki greitt, hvat meint var við hesi orðini «eivisa politiska prædiku». Kundi hann t.d. siga, at fólk liðu vegna trúgvina í kommunistiskum londum? Var hetta einvis politisk tala ella ikki? Kundi hann til tekstin taka domi frá slíkum, sum lá honum næst? Hvussu nógv kundi hann siga? Tað var hetta, sum Wurmbrand serliga ynksir at fæa at vita frá Mørkøre presti kveldið fyrri, hann skuldi prædika, og tað fékk hann eisini heilt greitt at vita.

Undir samrøðuni við Wurmbrand setti Mørkøre honum ongar treytir. Als ongar. Hann segði einki um, hvat var skrivað í greinini, og hvussu tað skuldi skiljast. Nú kann onkur siga, at tað var ikki neyðugt at seta treytir har munnliga, tá tær vóru skrivnar, og sagdar frammanundan. Tað má sigast at vera lógin mannagongd, at biðja okkum, sum fyrireikarar, boða frá ein mánað frammanundan yvir til Canada um avisar «eivisar politiskar treytir», og so ikki vilja útleigja nærrí, hvat hetta meintist við, tá maðurin bert var ein halva bátslongd

frá.

Undir samrøðuni við Mørkøre spurdi Wurmbrand um hann kundi fæa loyvi til at nevna, at fólk í fleiri kommunistiskum londum verða forfylgd. Og at nevna at vit kundu biðja fyri teimum. Mørkøre nikkadi og segði: Já, Wurmbrand nevndi onnur ting, sum hann møguliga fór at koma inn á, og eingi mótmæli komu frá Mørkøre. Hann segði ja til alt. Ið Wurmbrand spurdi um, og nevndi harafturat, at hann sjálur eisini viðhvørt tók politiskar forfylgingar inn í sínar prædikur – t.d. tá fólk vóru forfylgd og dripin í Chile. Omanfyri nevndu endurgevingir standa vitnisfaster!

Viðvíkjandi sjálvri prædikuni, so er tað eingin, sum alment hevur nevnt, at Wurmbrand ikki helt seg til «treytirnar, soleiðis um tær vóru framlagdar» í bløðunum leygdagardag 27. sept., hann helt ikki eina «eivisa politiska prædiku» líkamikið hvussu hetta hugtakið verður tolkað.

Hevði Wurmbrand ikki hildið seg til tekstin og hevði hann tosað «eivisv politiskt», so hevði langt síðani harðliga verið skrivað um hetta í bløðunum. Kemur nakað mótmæli nú, kann tað einans takast sum provokation upp á m.a. hesa greinina.

Tann ið hoyrði prædikuna (hon fæst á bandi), veit, at Wurmbrand tosaði umleið 2/3 av tíðini um orðini í tekstinum: «Eg eri ikki komin at kalla rættvisar, men syndarar til umvendingar». Síðani nýtti hann nakað av tíð til at lýsa, hvat tað merkir at vera umvendur og setti hetta í **notið samanhang**. Just sum Bultmann, stóra fyridømi hjá theologini í hesi øldini, visir á, at hetta eigur at vera gjørt.

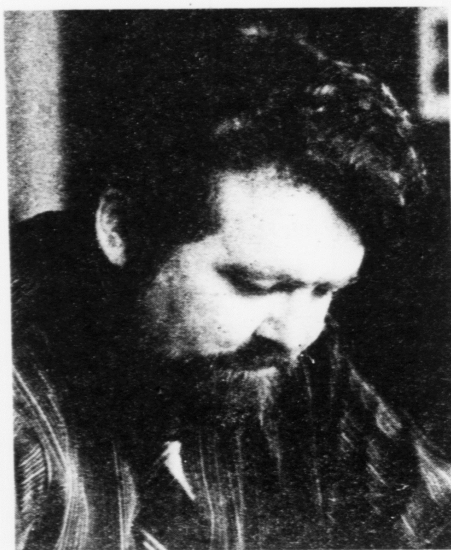
Fyrireikararnir av Wurmbrandvitjanini
Johan Pauli Højgaard
Kaifinn Hammer
Heini Hansen
Helgi Jacobsen

Gjalda suðringar minni skatt enn onnur

Grein undir hesum heiti stóð í Dagblaðnum 19/11–80. Eg haldi, at so nógv mistøk eru gjørd í hesu grein, at ein viðmerking er uppá sitt pláss.

Samlaði skatturin samlað «Ársfrágreiðing fyri Føroyar 1979» s. 167–168 var í Norðoyggjum 60,5 mill. kr. og í Suðuroy 45,8 mill. kr. í skattaárinum 1979/80. Rætt er, at samlaði skatturin í Suðuroy er minni enn í Norðoyggjum, men meðalinntøkan er eisini munandi hægri í Norðoyggjum, og ikki sum Dagblaðið upplýsir lægri enn í Suðuroy.

Sagt verður at fólkatálið í Suðuroy er 5.922 pr. 30/6-79 og 3.486 skattgjaldarar eru við høvuðsálíkningina 1979/80, men í Norðoyggjum verður fólkatálið sett til 5.322 og talið av skattgjaldarum til

3.484, hóast fólkatálið í Norðoyggjum pr. 30/6-79 var 5.794 og ikki 5.322 sum tað var við fólkatelj-ingina í 1966, alt sambært omanfyri nevndu ársfrágreiðing.

Við øðrum orðum eru tað 128 fleiri fólk í Suðuroy, og ikki sum Dagblaðið sigur 600. Talið á skattgjaldarum er umleið tað sama, ella 2 fleiri í Suðuroy. Munurin her verður at kalla ongin. 59% av ibúgvunum í Suðuroy og 60% í Norðoyggjum eru skrásettir sum skattgjaldarar.

við høvuðsálíkningina 1979/80. Óivað eru fleiri giftar kvinnur í vinnu í Klaksvík-árunum (Klaksvík-Hvannasund-økið), í øllum ferum ein part av árunum, enn tað eru í Suðuroy, og hesar verða skrásettir sum skattgjaldarar í

1979/80 uttan mun til, hvussu stór inntøkan er.

Meðalinntøkan pr. skattgjaldara verður søgd at vera kr. 39.048 í Norðoyggjum og kr. 42.292 í Suðuroy, men hetta er ikki meðalinntøkan pr. skattgjaldara, men meðalinntøkan pr. kommunu í báðum økjum. Hvat endamáli tað hevur at rokna út meðalinntøkuna pr. kommunu, tá so ójavnar kommunur sum Svinoy, Fugloy og Húsar saman við Klaksvík skulu verða við í hesum tali, dugi eg ikki rættuliga at siggja. Ein kann so ikki leggja meðalinntøkuna fyri hvørja kommunu saman, og so byta við talinum á kommunum, og siga at tað er meðalinntøkan pr. skattgjaldara.

Samlada skattskylduga inntøkan í Norðoyggjum er kr. 182.081.948, bytt uppá 3.484 skattgjaldarar gevur hetta kr. 52.244, sum er meðalinntøkan pr. skattgjaldara, og ikki kr. 39.048, sum skrivað í Dagblaðnum. Í Suðuroy er henda meðalinntøka kr. 44.139 og ikki kr. 42.292.

Í meðal er skatturin pr. skattgjaldara kr. 17.378 í Norðoyggjum og kr. 13.134 í Suðuroy, og svarar hetta til ávikavist 33,3% og 29,8% av meðalinntøkuni pr. skattgjaldara. Sum skattalógin er skipað, kann hetta ikki verða annarleidis, hægri meðalinntøka má geva lutfalsliga hægri skatt.

Havnarmenn gjalda kr. 2.778 meira í skatt pr. ibúga enn Norðoyggjar, og hesar kr. 2.718 meira í skatt pr. ibúga enn Suðoyggjar. Onkur vil kanska siga, at hesin munur er ov litil, men eitt er givið, at soleiðis sum býtið í samfelagnum er í løtuni, so má meðalinntøkan pr. skattgjaldara verða hægst í Tórshavn og har á leið. Í Norðoyggjum og enn meira í Suðuroy kann tað, at heimaútróðurin við smærri bátum slær feil eina tíð av árunum, ávirka inntøkuna munandi, uttan at hetta merktist so nógv í Tórshavn. Ein munandi stagnation í vinnuøgu-leikunum yvir eitt longri tíðarskeið, ávirkar sjálv-

Framhald á síðu 11